

Landsrettens begrundelse og resultat

Overføring til almenheden

Spørgsmålet om, hvorvidt Region Midtjyllands brug af tv og radio på hospitaler udgør overføring til almenheden og dermed er ophavsretligt beskyttet, skal bedømmes efter ophavsretslovens § 2, stk. 4, nr. 1, fortolket i overensstemmelse med infosoc-direktivets artikel 3, stk. 1, og EU-Domstolens praksis herom.

EU-Domstolen har flere gange udtalt sig om, hvilke kriterier der skal anvendes ved vurderingen af, om der foreligger en overføring til almenheden. Af EU-Domstolens praksis fremgår, at der ved vurderingen skal tages hensyn til flere supplerende kriterier, som ikke er selvstændige, men indbyrdes forbundne.

Ved EU-Domstolens dom af 20. april 2023 i de forenede sager C-775/21 og C-826/21 (Blue Air Aviation) er dette belyst i præmis 45-52, der lyder som følger:

” ...

- 45 Da artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 ikke præciserer begrebet »overføring til almenheden«, skal betydningen og rækkevidden af dette begreb fastlægges under hensyntagen til de mål, der forfølges med dette direktiv, og den sammenhæng, som den fortolkede bestemmelse indgår i (dom af 7.8.2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018-:634, præmis 17 og den deri nævnte retspraksis).
- 46 I denne henseende har Domstolen udtalt, at dette begreb, således som det er fremhævet i 23. betragtning til direktiv 2001/29, skal opfattes bredt som omfattende enhver overføring til den del af almenheden, som ikke befinder sig på det sted, hvorfra overføringen finder sted, og således enhver sådan form for trådbunden eller trådløs transmission eller retransmission af et værk til almenheden, herunder udsendelse i radio og fjernsyn. Det fremgår nemlig af 4., 9. og 10. betragtning til dette direktiv, at det primære formål med direktivet er at indføre et højt beskyttelsesniveau for ophavsmænd, således at disse kan modtage et passende vederlag for anvendelsen af deres værker, bl.a. i tilfælde af en overføring til almenheden (dom af 22.6.2021, YouTube og Cyando, C-682/18 og C-683/18, EU:C:2021:503, præmis 63 og den deri nævnte retspraksis).
- 47 Som Domstolen gentagne gange har fastslået, omfatter begrebet »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 i denne henseende to kumulative kriterier, nemlig en overføring af et værk og overføringen heraf til en almenhed, og indebærer en individualiseret vurdering (dom af 2.4.2020, Stim og SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, præmis 30, og af 22.6.2021, YouTube og Cyando, C-682/18 og C-683/18, EU:C:2021:503, præmis 66 og den deri nævnte retspraksis).

- 48 Med henblik på en sådan vurdering skal der tages hensyn til flere supplerende kriterier, som ikke er selvstændige, men indbyrdes forbundne i forhold til hinanden. Eftersom disse kriterier i forskellige konkrete situationer kan være til stede i stærkt varierende omfang, skal de anvendes såvel individuelt som i forhold til deres samspil med hinanden (jf. i denne retning dom af 14.6.2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, præmis 25, og af 22.6.2021, YouTube og Cyando, C-682/18 og C-683/18, EU:C:2021:503, præmis 67 og den deri nævnte retspraksis).
- 49 Blandt disse kriterier har Domstolen for det første fremhævet brugerens afgørende rolle og det forhold, at dennes handling er bevidst. Denne foretager nemlig en overføring, når den pågældende med fuldt kendskab til konsekvenserne af sine handlinger medvirker til at give sine kunder adgang til et beskyttet værk, og navnlig når disse kunder i princippet ikke ville have haft adgang til værket, hvis han ikke havde foretaget denne handling (dom af 14.6.2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).
- 50 Desuden har Domstolen fastslået, at det forhold, at en overføring til almenheden som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 sker med vinding for øje, ikke er uden relevans (dom af 8.9.2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis). Domstolen har imidlertid medgivet, at en sådan karakter af, at overføringen sker med vinding for øje, ikke nødvendigvis er en ufravigelig betingelse, som er afgørende for, om der foreligger en overføring til almenheden (dom af 7.3.2013, ITV Broadcasting m.fl., C-607/11, EU:C:2013:147, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis, og af 31.5.2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, præmis 49).
- 51 For det andet skal beskyttede værker for at falde ind under begrebet »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 tillige faktisk overføres til en almenhed (dom af 28.10.2020, BY (Fotografisk bevis), C-637/19, EU:C:2020:863, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).
- 52 I denne henseende har Domstolen præciseret, at begrebet »almenheden« angiver et ubestemt antal potentielle modtagere og desuden indebærer et betydeligt antal personer (dom af 22.6.2021, YouTube og Cyando, C-682/18 og C-683/18, EU:C:2021:503, præmis 69 og den deri nævnte retspraksis).
- ...”

Det fremgår videre af EU-Domstolens dom af 7. marts 2013 i sag C-607/11, ITV I, blandt andet:

” ...

23 Det følger særligt af 23. betragtning til direktiv 2001/29, at ophavsmands ret til overføring til almenheden omfatter enhver overføring til den del af almenheden, som ikke befinder sig på det sted, hvorfra den trådbundne eller trådløse overføring, herunder udsendelse i radio og fjernsyn, finder sted. Det følger endvidere af direktivets artikel 3, stk. 3, at tilladelsen til at medtage beskyttede værker i en overføring til almenheden ikke udtømmer retten til at tillade eller forbyde andre overføringer til almenheden af disse værker.

24 Det følger heraf, at EU-lovgiver ved at regulere de situationer, hvori et givent værk anvendes på flere forskellige måder, ønskede, at hver transmission eller retransmission af et værk, som gør anvendelse af en specifik teknisk fremgangsmåde, i princippet skal tillades individuelt af ophavsmanden til det omhandlede værk.

...

26 Henset til, at en tilrådighedsstillelse af værker gennem en videre-spredning på internettet af en jordbaseret tv-udsendelse sker ved at følge en særlig teknisk fremgangsmåde, der er forskellig fra den oprindelige overføring, må den anses for en »overføring« i henhold til artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29. Følgelig må en sådan videre-spredning ikke foretages uden tilladelse fra ophavsmandene til de værker, der viderespredes, når disse overføres til almenheden.

...

32 Det fremgår i denne forbindelse af Domstolens praksis, at begrebet almenhed, som den pågældende bestemmelse henviser til, angiver et ubestemt antal potentielle modtagere og desuden indebærer et betydeligt antal personer (jf. i denne retning SGAE-dommen, præmis 37 og 38 og den deri nævnte retspraksis).

33 Hvad særligt angår dette sidstnævnte kriterium skal der tages hensyn til den kumulative virkning af, at værkerne stilles til rådighed for de potentielle modtagere. I den forbindelse er det navnlig relevant, hvor mange personer der har sideløbende adgang til det samme værk, og hvor mange personer der har adgang til værket efter hinanden (SGAE-dommen, præmis 39).

...

39 Hovedsagen vedrører derimod en transmission af værker i en jordbaseret tv-udsendelse og tilrådighedsstillelse af samme værker over internettet. Som det følger af denne doms præmis 24-26, skal hver af disse to transmissioner tillades individuelt og særskilt af de på-

gældende ophavsmænd, henset til, at hver enkelt af disse transmissioner foretages under specifikke tekniske forhold efter en forskellig form for transmission af de beskyttede værker, og hver enkelt er rettet mod et publikum. På denne baggrund er det ikke længere fornødent at undersøge betingelsen om et nyt publikum, som kun er relevant i de tilfælde, som Domstolen udtalte sig om i de sager, der gav anledning til SGAE-dommen, dommen i sagen Football Association Premier League m.fl. og dommen i sagen Airfield og Canal Digitaal.

...”

EU-Domstolen har i sin dom af 26. april 2017 i sag C-527/15, Stichting Brein mod Jack Frederik Wullems, (Filmspeler), desuden anført:

” ...

- 32 Domstolen har endvidere præciseret, at begrebet »almenheden« angiver et ubestemt antal potentielle modtagere og desuden indebærer et betydeligt antal personer (dom af 7.3.2013, ITV Broadcasting m.fl., C-607/11, EU:C:2013:147, præmis 32, af 31.5.2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, præmis 41, og af 8.9.2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 Domstolen har ligeledes bemærket, at det følger af fast praksis, at for at kunne kvalificeres som »overføring til almenheden« skal et beskyttet værk overføres ved anvendelsen af en særlig teknisk fremgangsmåde, der adskiller sig fra den, der hidtil har været anvendt, eller være rettet mod et »nyt publikum«, dvs. mod et publikum, som indehaverne af ophavsrettigheden ikke havde taget i betragtning, da de tillod den første overføring til almenheden af deres værk (dom af 7.3.2013, ITV Broadcasting m.fl., C-607/11, EU:C:2013:147, præmis 26, af 13.2.2014, Svensson m.fl., C-466/12, EU:C:2014:76, præmis 24, og af 8.9.2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, præmis 37).

...”

Ved vurderingen af, om der sker overføring til almenheden, når Region Midtjylland har valgt at give adgang til radio- og tv-udsendelser i sengestuer, vente- og personalerum på sine hospitaler, skal der herefter i første række tages hensyn til, om overføringen sker til et betydeligt og ubestemt antal potentielle modtagere.

Efter regionens oplysninger befinder der sig løbende flere tusinde patienter på regionens hospitaler med en gennemsnitlig indlæggelsestid på få dage, hvortil kommer besøgende og regionens personale. Disse personer udgør et betydeligt

antal potentielle modtagere, og de må anses for en tilfældig sammensat og vekslende kreds af personer, som ikke er afgrænset gennem en fælles interesse.

Landsretten finder derfor, at overføringen retter sig mod et betydeligt og ubestemt antal potentielle modtagere i forhold til vurderingen efter ophavsretslovens § 2, stk. 4, nr. 1, sammenholdt med infosoc-direktivets artikel 3, stk. 1, og EU-Domstolens praksis.

Det er ubestridt, at videreudsendelsen af tv- og radiosignalerne sker via hospitalernes egne netværk og derved ved anvendelse af en særlig teknisk fremgangsmåde, der adskiller sig fra den, der hidtil har været anvendt. Det er herfter ikke nødvendigt at vurdere, om videreudsendelsen retter sig mod et nyt publikum, jf. blandt andet EU-Domstolens dom af 26. april 2017 i sag C-527/15, Stichting Brein mod Jack Frederik Wullems (Filmspeler), præmis 33.

Rettighedshaverne i Danmark har ikke accepteret en videreudsendelse af deres værker, da de oprindeligt gav tilladelse til udsendelse i tv og radio. Den fornyede offentlige fremførelse, der finder sted, når udsendelserne videredistribueres af regionen på hospitalernes egne netværk, kræver derfor tilladelse fra rettighedshaverne. Der henvises i den forbindelse til kulturministerens besvarelse af 11. november 2003 af spørgsmål nr. 11 i forbindelse med behandlingen af lovforslag nr. L 17 og besvarelsen af spørgsmål nr. S 1158 af 11. maj 2005.

EU-Domstolens dom af 16. marts 2017 i sag C-138/16, (AKM), kan ikke tillægges betydning i den forbindelse, da det i den østrigske lov om ophavsret i artikel 17 netop var bestemt, at samtidig, fuldstændig og uændret genudsendelse af radio- og fjernsynsudsendelser fra den nationale radio- og fjernsynsorganisation ORF ved hjælp af indenlandske kabler skulle anses som en del af den oprindelige radio- eller fjernsynsudsendelse.

På denne baggrund er der tale om overføring til almenheden, når Region Midtjylland giver adgang til radio- og tv-udsendelser på regionens hospitaler, uanset om der er tale om public service-kanaler eller kommercielle kanaler, jf. ophavsretslovens § 2, stk. 1, nr. 4, jf. infosoc-direktivets artikel 3, stk. 1. Region Midtjylland skal derfor betale vederlag for brug af tv og radio på sine hospitaler.

Vederlaget for Region Midtjyllands brug af tv og radio på sine hospitaler

Efter ophavsretslovens § 83, stk. 1, nr. 1, skal Region Midtjylland betale et rimeligt vederlag for sin brug af tv og radio på regionens hospitaler. Det rimelige vederlag skal svare til rettighedshavernes sædvanlige honorar for en retmæssig

udnyttelse. I en sag som denne, hvor der ikke eksisterer noget sædvanligt honorar, skal dette fastsættes skønsmæssigt.

Det er Copydan, der skal bevise, at Copydans vederlagskrav er rimeligt.

Landsretten bemærker, at tvister om vederlag af den her omhandlede art i en række tilfælde vil blive behandlet af Ophavsretslicensnævnet, der er et særligt sagkyndigt nævn nedsat af Kulturministeriet, jf. ophavsretslovens §§ 47 og 48.

Efter de oplysninger, landsretten er blevet præsenteret for, må landsretten udøve et forsigtigt samlet skøn over det rimelige vederlag for perioden fra 2019 til og med 2022. Landsrettens skøn indebærer således ikke en stillingtagen til, hvad der fremadrettet kan anses for et rimeligt vederlag for brug af tv og radio på hospitaler i Danmark.

Ved udøvelsen af skønnet har landsretten taget hensyn til indholdet af den opsagte hospitalsaftale, som blev indgået i 2016 mellem Copydan og Region Midtjylland som ligeværdige aftaleparter.

Det foreligger ikke for landsretten i øvrigt oplysninger om, hvad der måtte være af aftaler om brug af tv og radio på hospitaler i Danmark.

Landsretten har også taget hensyn til, at der ikke er sket brug af kanaler i det omfang, det er forudsat i hospitalsaftalen.

Landsretten har endvidere lagt vægt på oplysningerne om, hvad der opkræves af vederlag for brug af tv og radio hos private husstande, i fængsler og på hoteller, og landsretten har herved lagt til grund, at der ved indgåelsen af hospitalsaftalen blev ydet en vis rabat set i forhold til både private husstande, fængsler og hoteller.

Det er ikke tillagt særlig betydning, hvad der betales for brug af tv og radio på hospitaler i henholdsvis Norge, Sverige og Tyskland, da en sammenligning med priserne i disse lande efter bevisførelsen er behæftet med betydelig usikkerhed og ikke kan ske på et ensartet grundlag.

Der er derimod i et vist omfang taget hensyn til, at Region Midtjyllands brug af tv og radio på sine hospitaler ikke sker med vinding for øje, hvilket efter EU-Domstolens dom af 31. maj 2016 i sag C-117/15, Reha Training, præmis 64, må anses for at være relevant ved fastlæggelsen af vederlagskravet.

Landsretten har herudover taget hensyn til det faktiske optalte antal tilslutninger, som er oplyst af Region Midtjylland. Det bemærkes i den forbindelse, at dette ikke kan anses for udelukket efter den vage formulering af bemærkningerne i Kulturudvalgets betænkning af 10. maj 1985 til lovforslag nr. 113 om ændring af ophavsretsloven sammenholdt med udviklingen i brug af radio og tv på hospitaler siden da.

På denne baggrund og efter en samlet vurdering af de foreliggende oplysninger finder landsretten, at det samlede vederlag, som Region Midtjylland skal betale for brug af tv og radio på regionens hospitaler i perioden fra 2019 til og med 2022, skønsmæssigt kan fastsættes til 10.000.000 kr.

For så vidt angår Region Midtjyllands betalinger af Copydan-vederlag og betaling vedrørende TV2 til tv-distributørerne, lægger landsretten efter bevisførelsen til grund, at Copydan i slutningen af 2017 har opfordret regionen til at meddele Copydan oplysninger til brug for en opgørelse af de beløb, som tv-distributørerne uberettiget havde opkrævet på Copydans vegne uden Copydans viden. Landsretten lægger videre til grund, at Region Midtjylland ikke meddelte Copydan de oplysninger, regionen var i besiddelse af, og at regionen efter udløbet af hospitaletsaftalen fortsatte med at betale til tv-distributørerne, da regionen ikke ville risikere en lukning for tv-signalerne. Herefter, og da der ikke er identitet mellem Copydan og tv-distributørerne, er der ikke grundlag for at foretage fradrag for Copydan-vederlag og betaling vedrørende TV2 i Copydans krav i hospitaletsaftalens løbetid eller for årene 2021 og 2022.

Betaling for brug af tv mv. i hospitalsboliger for 2023

Region Midtjylland har betalt det af Copydan påståede beløb for brug af tv mv. i regionens hospitalsboliger for perioden 2019 til 2022. Regionen har imidlertid ikke villet anerkende også at skulle betale for brugen af tv mv. i sine hospitalsboliger for 2023, men har bestridt, at der er en betalingspligt. Copydan har derfor en retlig interesse i at få dette spørgsmål behandlet under sagen.

Efter ophavsretslovens § 35, stk. 3, er Region Midtjylland som ejer af kabelanlæggene i hospitalsboligerne forpligtet til at foretage rettighedsklarering. Copydans vederlagskrav er fastsat på baggrund af de samme tariffer, som anvendes i forhold til alle andre private boliger, og efter regionens indberetninger om antallet af tilslutninger i de foregående år, som der er sket betaling for.

Herefter, og da regionen ikke har anfægtet prisen eller oplyst, at antallet af tilslutninger har ændret sig i forhold til tidligere år, tages Copydans anerkendelsespåstand for brug af tv mv. i hospitalsboliger for 2023 til følge.

Sagsomkostninger

Efter sagens udfald sammenholdt med de nedlagte påstande, sagens forløb og omfang, herunder hovedforhandlingens varighed af flere retsdage, skal Region Midtjylland i sagsomkostninger betale 1.150.000 kr. til Copydan. Heraf udgør retsafgift af det vundne beløb 150.000 kr., og 1.000.000 kr. inkl. moms er til dækning af udgift til advokatbistand. Der er ved fastsættelsen af udgiften til advokatbistand taget hensyn til sagens karakter, parternes interesse i sagen og advokatarbejdets omfang. Der er endvidere taget hensyn til at sikre, at en væsentlig og passende del af de rimelige udgifter, som er afholdt af den part, der har vundet sagen, bæres af den tabende part, jf. artikel 14 i Europa-Parlamentets direktiv af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (2004/48), som fortolket af EU-Domstolen ved dom af 28. juli 2016 i sag C-57/15 (United Video Properties). Det bemærkes herved, at Copydan ikke har meddelt landsretten oplysninger om omfanget af de faktisk afholdte udgifter.

THI KENDES FOR RET:

Region Midtjylland skal inden 14 dage til Copydan Verdens TV betale 10.000.000 kr. med procesrente af 1.428.029,90 kr. fra den 11. september 2019, af 4.882.177,14 kr. fra den 2. maj 2022 og af 3.689.792,96 kr. fra den 11. november 2022.

Region Midtjylland skal anerkende at være forpligtet til at betale 94.168,60 kr. til Copydan Verdens TV for brug af tv mv. i hospitalsboliger for 2023 senest den 3. juni 2023.

Copydan Verdens TV frifindes for Region Midtjyllands selvstændige påstand om, at Copydan skal anerkende, at Region Midtjyllands retransmission og øvrig brug af danske public service-tv-kanaler på hospitaler ikke udgør overføring til almenheden og dermed ikke er ophavsretligt beskyttet.

Region Midtjylland skal inden 14 dage til Copydan Verdens TV betale sagsomkostninger med 1.150.000 kr. Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.